

Motion till riksdagen 2021/22:3088

av **Sofia Amloh m.fl. (S)**

Elförsörjning produktionsöverföringar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för säkrad energiförsörjning samt om behovet av samordning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sedan 2011 har Sverige haft elöverskott och är nettoexportör av el. Det råder alltså ingen brist på el, men det finns lokala utmaningar i elförsörjningen. Begränsningar i de svenska nätens överföringsförmåga kan leda till att kapacitetsbrist uppstår. Den svåraste utmaningen är att få fram rätt effekt till en specifik geografisk plats vid en given tidpunkt.

Svensk kraftförsörjning står inför stora förändringar. Förändringar som innebär både möjligheter och utmaningar för utvecklingen av samhället. Även i Södermanlands län finns stora utmaningar avseende elförsörjningen. På vissa platser i vårt län är eleffekten nästan fullt utnyttjad, vilket bromsar näringslivets tillväxt och nya företagsetableringar, vilket även riskerar att påverka bostadsbyggande och annan samhällsutveckling negativt.

Kapacitetsbristen har redan medfört att vissa av Södermanlands kommuner tvingats tacka nej till nya företagsetableringar.

Södermanlands största industriföretag, stålkoncernen SSAB, har inlett en process för att på sikt helt fasa ut användandet av kol vid stålproduktion. Det innebär stora miljövinster, men omställningen innebär istället ett stort behov av fossilfri el. El är lösningen på många av vår tids hållbarhetsutmaningar, vilket också är en av orsakerna till att behovet av el ökar.

Kokskol har varit en mycket viktig komponent i ståltillverkning i mer än tusen år, vilket innebär att stålindustrin hittills varit en av de sektorer som släppt ut mest koldioxid. Men genom ett samarbete mellan SSAB, LKAB och Vattenfall förändras nu processen genom Hybrit – Hydrogen Breakthrough Ironmaking Technology.

Den nya tekniken innebär att istället för det traditionella kokscholet används väte tillverkat av fossilfri el. Genom en process kallad direktreducering ersätts den masugn-process som används idag. Processen sker istället i en elektrisk ljusbågsugn. Restprodukten blir vatten som kan återvinnas för produktionen av vätgas.

Hybrit förväntas sänka koldioxidutsläppen i Sverige med tio procent och med sju procent i Finland. Målsättningen är att den fullskaliga fossila processen för stål-tillverkning bör vara färdig år 2035. Miljönyttan med Hybrit kan inte överdrivas.

Den nya tekniken innebär att SSAB i Oxelösund kommer att behöva använda betydligt mer el. Därför planeras för en helt ny kraftledning från Hedenlunda utanför Flen, fram till Oxelösund. Vattenfall Eldistribution planerar att bygga två nya 130 kV-ledningar fram till Oxelösund. Kabelsträckningen omfattar en sträcka om cirka sju mil genom skogsmark och odlingsbygd. Omkring 43 procent av sträckningen går i befintlig ledningsgata. Ur driftsäkerhetssynpunkt, servicemöjligheter och för bäst effekt bör ledningarna vara luftburna. Att gräva ned kabeln är inte ett fullgott alternativ, enligt Vattenfall. Den nya kraftledningen är nödvändig för att SSAB i Oxelösund ska kunna ersätta koks och kol. Idag släpper SSAB ut mest koldioxid av alla företag i Sverige. Med ny teknik är planen att SSAB ska bli världens första fossilfria tillverkare av stål. Det är mycket viktigt att den planerade nya kraftledningen byggs utan förseningar, då det annars finns en betydande risk för stor negativ påverkan både för SSAB Oxelösunds framtid och för de sörmländska arbetstillfällena. SSAB Oxelösund är Sörmlands största industriföretag.

Vi behöver värdera upp el som värdefull resurs i det hållbara samhället när både efterfrågan på el ökar och tillgången på effekt är begränsad. Det finns även behov av att exempelvis ställa om planeringsprocesserna för att vi ska använda el på bästa möjliga sätt.

Det kan därför vara värt att utvärdera behovet av en helhetsansvarig aktör med helhetsperspektiv för samtliga delar av energiförsörjningen såväl regionalt som nationellt. Tekniskt går problemen att lösa; problemen är istället ekonomiska och organisatoriska. Enligt Svenska kraftnät är det svenska stamnätet för el i behov av ombyggnationer, vilket kan riskera att påverka elförsörjningen negativt, åtminstone kortsiktigt. Det gäller att rusta Sörmland och Sverige för framtidens utmaningar på energiområdet. För att inte hämma tillväxt och arbetstillfällen kan behovet av en samordningsinstans behöva prövas, en aktör som innehar det övergripande ansvaret för samtliga delar av energiförsörjningen – såväl nationellt som regionalt.

Sofia Amloh (S)

Hans Ekström (S)

Caroline Helmersson Olsson (S)